

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

[Tractatus de attributis, de visione beatifica, de scientia Dei ac de ejus
voluntate et providentia]

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. I. Prima difficultas resolvitur

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77132](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77132)

creatus, in verbo cognoscit, non quidem omnia simpliciter, sed tantò plura, quanto perfectius videt verbum.

88 Inferes secundo, beatos cognoscere in essentia divina tanquam in causa, non solum creaturas possibiles, sed etiam existentes, & futuras; non quidem omnes, sed aliquas, juxta proportionem luminis gloriæ, quò illorum intellectus perficitur.

Probat: Etsi potentia divina absolute sumpta, per modum actus primi, non inferat existentiam aut futuritionem creaturarum, adjunctò tamen decretò, necessario illam inferat, & necessario cum illis connectitur: Ergo sicut in illa nude sumpta, & veluti in actu primo considerata, cognoscuntur creaturæ possibiles; ita in illa, ut determinata per decretum liberum, cognosci poterunt existentes, aut futura.

Confirmatur: Deus res futuras cognoscit in sua essentia, per liberum decretum suæ voluntatis determinata, ut ostendimus in Tractu de scientia Dei. Ergo eodem modo beatus poterit illas cognoscere; quandoquidem visio beatifica est divinæ cognitionis & scientiæ participatio.

89 Inferes tertio, hanc esse differentiam inter creaturas possibiles, & existentes, vel futuras, respectu visionis beatæ, quòd cum creaturæ possibiles habeant necessariam connexionem cum essentia divina, nullius creaturæ possibilis visio (si talis creatura possit attingi ex vi luminis & visionis) dependet à peculiari aliqua directione seu manifestatione divina, sed juxta quantitatem luminis gloriæ, & penetrationis essentiæ divinæ, videntur creaturæ possibiles respondentes ejusmodi penetrationi & lumine: at cum creaturæ existentes non habeant necessariam, sed liberam cum essentia divina connexionem, non dependent solum à lumine & penetratione divinæ naturæ, sed etiam ab ostensione consilii liberi Dei, ut antea exposuimus. Quapropter etiam illa creaturæ existentes vel futuræ, quæ ex vi visionis, & luminis secundum se considerati, hic & nunc possunt attingi, non attinguntur de facto, nisi manifestetur illa libera connectio cum essentia divina.

90 Inferes quartò, quòd cum dicimus beatos videre creaturas in Deo ut in causa, non intelligitur solum nomine causæ attributum omnipotentia, sed omnia attributa, quæ suo modo ad creaturarum productionem concurrunt: ut idea representando essentiam Dei ut imitabilem & participalem à creaturis, sapientia & ars dirigendo, voluntas applicando, justitia dando quòd cuilibet debetur & convenit, omnipotentia exequendo, & sic de aliis.

ARTICULUS V.

Utrum beati in verbo, vel extra verbum, omnes creaturas possibiles cognoscere possint?

In hujus difficultatis resolutione, tres reperio Authorum sententias, duas extreme oppositas, & aliam mediam. Prima asserit omnes creaturas possibiles à beatis videri posse, non solum extra verbum, per species à Deo infusas, sed etiam in verbo, & in essentia divina tanquam in causa. Ita Alensis, Scotus, Durandus, & alii, qui non solum id non repugnare existimant, sed etiam asserunt, animam Christi omnia possibilia in verbo per essentiam beatam de facto cognoscere. Secunda negat totam collectionem possibilibus, sive in verbo, sive extra verbum, posse à beatis cognosci. Ita docent plures Theologi tam domestici, quam extranei. Tertia sententia

A inter illas duas extremas media, docet impossibile quidem esse quòd omnes creaturæ possibiles in verbo cognoscantur, non repugnare tamen eas extra verbum, per scientiam infusam, à Christo, & aliis beatis cognosci. Ita illustrissimus Dominus Godoy, Episcopus Oxoniensis, in manuscriptis Tractatibus de scientia Christi.

§. I.

Prima difficultas resolvitur.

Dico primò: Beati non possunt in verbo, seu in essentia divina tanquam in causa, omnes creaturas possibiles cognoscere. Ita D. Thomas hic art. 2. & 3. contra Gentes cap. 56. quibus locis hanc rationem fundamentalem nostræ conclusionis insinuat.

Cognitio omnium possibilibus in divina essentia cognita, est divinæ essentiæ comprehensio: Sed implicat intellectum creatum Dei essentiam comprehendere: Ergo & omnia possibilia in divina essentia cognoscere. Minor patet ex supra dictis, Major verò sic ostenditur. Eo modo unum in alio cognoscitur, quò in illo continetur. Sed creaturæ continentur in Deo, ut effectus in causa: Ergo in illo cognoscitur, sicut effectus in causa: Atqui cognitio omnium effectuum in aliqua causa cognita, ex vi cognitionis illius, est causæ comprehensio: Ergo cognitio omnium possibilibus in divina essentia cognita, est divinæ essentiæ comprehensio. Minor subsumpta probatur. Quando perfectius cognoscitur causâ, tantò plures effectus cognoscuntur in illa: Ergo non possunt omnes effectus alicujus causæ cognosci ex vi cognitionis causæ, nisi in causa cognita omni perfectione possibili: Sed cognitio causæ perfectæ omni perfectione possibili, est illius comprehensio: Ergo cognitio omnium effectuum in aliqua causa, est ipsius comprehensio.

Respondet Scotus, falsum esse id quòd D. Thomas assumit pro fundamento, nempe res cognosci à Deo, sicut effectus in causa: non enim sic cognoscuntur, sed sicut res in speculo voluntario, ut docet Augustinus libro de videndo Deo; ac proinde, quamvis ex cognitione omnium effectuum in causa, sequatur causæ comprehensio; ex cognitione tamen omnium possibilibus non sequitur comprehensio Dei.

Sed contra primò: Eodem modo beati cognoscunt creaturas in essentia divina, quò Deus illas in seipso contempletur, cum visio beatifica sit participatio divinæ cognitionis: Sed Deus in seipso tanquam in causa, & non solum tanquam in speculo, cognoscit creaturas, ut passim docent SS. Patres, quos referemus in Tractu de scientia Dei: Ergo beati cognoscunt creaturas in essentia divina tanquam in causa, & non solum velut in speculo.

Secundò, Ex Augustino, 10. de civit. cap. 7. Angeli beati per cognitionem, quam vocat *matutinam*, cognoscunt creaturas in essentia divina *velut in arte per quam facta sunt*: Atqui ars non habet rationem speculi, sed causæ efficientis respectu artefactorum: Ergo beati non cognoscunt creaturas in essentia divina, velut in speculo, sed tanquam in causa.

Tertio, Res sunt in Deo proprie ut in causa, metaphorice autem in illo sunt ut in speculo: Sed res cognoscuntur in aliquo eo modo quò sunt in illo: Ergo creaturæ cognoscuntur à Deo proprie ut in causa, metaphorice autem tanquam in speculo. Minor patet, Major etiam,

quantum ad primam partem, est evidens, Deus enim cum omni proprietate est causa creaturarum. Probatur verò quantum ad secundam, ratione quam innotuit D. Thomas quæst. 12. de verit. art. 4. Speculum accipit species à rebus representatis: Deus autem rerum species continet, non per resultantiam ex illis, sed ante illas à se: Ergo propriè speculum creaturarum non est, sed tantum metaphoricè, quatenus cum speculo convenit in representando distinctè & in particulari objecta quæ in ipso representantur. Et in hoc sensu intelligendus est Augustinus, cum libro citato de videndo Deo, docet creaturas cognosci in Deo, velut in speculo.

Respondent alii. Quòd quavis creatura possibile in essentia divina tanquam in causa cognoscantur, cognitionem tamen omnium possibilium in divina essentia cognita, non esse, nec inferre comprehensionem intensivam illius, sed tantum extensivam: licet autem implicet divinam essentiam intensivè comprehendi ab intellectu beato; non tamen ab illo comprehendi extensivè, neque id Scripturæ vel SS. Patribus dissonum est.

Verum hæc solutio quam ex Aureolo apud Capreolū desumpserunt Recentiores, vim rationis D. Thomæ nõ infringit: licet enim (ut rectè observavit Ferrariensis, contra Gent. c. 56.) ex cognitione omnium possibilium in seipsis, tantum inferatur cognitio perfectissima causæ extensivè; tamen nõ stat cognitio omnium in essentia divina, ita ut essentia sit ratio cognoscendi, absque eo quòd illa cognoscatur, quantum cognoscibilis est extensivè, ac proinde comprehendatur. Sicut non stat cognosci in principio omnes conclusiones virtualiter in illo contentas, & illud non cognosci, quantum cognoscibile est, etiam intensivè.

Confirmatur: Non potest penetrari virtus infinita, & infinitè participabilis, sine infinita claritate & intensione, cum hæc sola sufficiat ad penetrandum omnem modum quòd virtus illa infinita participabilis est; tantò liquidè majus seu intensius lumen gloriæ requiritur, quantum plures creaturæ possibile in divina essentia & omnipotentia cognoscuntur: Ergo ad exhibendam & penetrandam infinitam rerum possibilium, quæ in Dei essentia & potentia latent, collectionem, lumen gloriæ infinitè intensum requiritur. Unde D. Thomas hic art. 7. ex eo probat impossibile esse Deum comprehendi ab intellectu creato, quòd lumen gloriæ creatum, in quocumque intellectu creato receptum, nõ possit esse infinitum.

§. II.

Solvuntur objectiones.

Obijcies primò: Quidquid Deus potest facere, est minus quam ipse Deus, subindeque facilius potest à beatis cognosci: Sed Deus potest videri, & de facto videtur à beatis: Ergo à fortiori tota rerum possibilium collectio potest à beatis in verbo cognosci.

Respondeo quòd licet omnium possibilium cognitio extra verbum sit quid minus, quam ipse Deus, ut cognoscibilis; omnium tamen possibilium collectio, non ut in se cognoscenda, sed ut cognoscenda in verbo, non est quid minus quam ipse Deus, in ratione intelligibilis; quia prout sic, ipsius Dei intelligibilitate intelligibilis constituitur. Solutio est D. Thomæ hic art. 8. ubi sibi hoc argumentum objicit: Qui intelligit quod est majus, potest intelligere minima, ut dicitur 3. de anima: Sed omnia quæ Deus facit vel facere potest, sunt minus, quam ejus essentia: Ergo quicumque in-

tellegit Deum, potest intelligere omnia quæ Deus facit, vel facere potest. Et sic respondet: Ad tertium dicendum, quòd licet majus sit videre Deum, quam omnia alia: tamen majus est videre sic Deum, quòd omnia in eo cognoscantur, quam videre sic ipsum, quòd non omnia, sed pauciora, vel plura cognoscantur in eo. Iam enim ostensum est, quòd multitudo cognitorum in Deo, consequitur modum videndi ipsum, vel magis perfectum, vel minus perfectum.

Obijcies secundò cum Durando: Intellectus creatus clarè videns Dei essentiam, necessariò videt in ipsa, omnia quæ naturaliter representantur: Sed essentia divina representat naturaliter omnes creaturas possibile: Ergo intellectus creatus clarè videns Dei essentiam, in ea cognoscit omnes creaturas possibile. Major videtur certa, Minor verò sic ostenditur. Divina essentia representat creaturas possibile, ut causa, ratione omnipotentia, ut habentis virtutem productivam, non verò ut actu producentis: Seu vis productiva naturaliter illi convenit: Ergo naturaliter representat omnes creaturas possibile.

Respondeo distinguendo Majorem: Necessariò cognoscit omnia quæ divina essentia naturaliter representat intellectui creato ipsam vidente, concedo Majorem. Omnia quæ naturaliter representat intellectui divino, non verò ipsi intellectui creato, nego Majorem, & sub eadem distinctione Minoris, nego Consequentiam.

Explicatur solutio: Licet essentia divina, quantum est de se, possit omnia possibile representare, & de facto ea representet intellectui divino cui unitur adæquatè, ea tamen non representat nec representare potest intellectui beatorum, quia est impedimentum ex parte intellectus creati, nimirum limitatio activitatis, & luminis, juxta cujus proportionem unitur divina essentia in ratione speciei, & in ratione objecti; unde ut ipsi adæquatè, & ut representans totam collectionem rerum possibilium uniretur, requireretur lumen gloriæ infinitè intensum, quod in intellectu creato & finito recipi nequit, cum inter perfectivum & perfectibile nequeat esse proportio. Unde, ut supra dicebamus, D. Thomas hic art. 7. probat nullum intellectum creatum posse Deum comprehendere, quia lumen gloriæ creatum, in quocumque intellectu creato receptum, non potest esse infinitum.

Obijcies tertio: Si beati non possent in verbo omnia possibile cognoscere, maximè quia Dei essentiam & omnipotentiam comprehenderent: Sed ex cognitione omnium possibilium in verbo, non rectè inferitur comprehensio divinæ essentia & omnipotentia: Ergo &c. Major continet præcipuum fundamentum nostræ sententia, Minor verò, in qua est difficultas, probatur primò, Beati cognoscunt terminum adæquatam potentia generativæ Patris, nempe Filium ab illo productum, & tamen talem potentiam non comprehendunt: Ergo similiter licet terminum adæquatam omnipotentia Dei, totam scilicet collectionem rerum possibilium cognoscerent, illam tamen propterea non comprehenderent.

Secundò, Anima Christi videt in verbo omnia quæ Deus cognoscit per scientiam visionis, ut docet D. Thò. 3. p. quæst. 10. art. 2. ad 2. & tamè talem scientiam non comprehendit: Ergo similiter, quamvis videt in verbo omnes creaturas possibile, divinam omnipotentiam, vel scientia simplicis intelligentia non comprehenderet.

Tertio, Beati, de absoluta potentia, possunt cognoscere